

מדינת ישראל

משרד החינוך

המנהל הפדגוגי

השירות הפסיכולוגי ייעוצי

היחידה למיניויות ומניעת פגיעה בילדים ובני נוער

"אחרי ככלות הקול והתמונה" - להתבגר במציאות של תכנים מיניים ופורנוגרפיה

שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית תשע"ד

על צילום והפצת מידע אישי ברשת

חט"ב חמ"ד

לאחרונה מגיעים לפתחנו מקרים של פגיעות מסוגים שונים אשר המשותף להן הוא הוא ההפצה המסיבית ברשתות החברתיות השונות.

גם בחמ"ד מגיעים מקרי פגיעה פיזית, נפשית או מינית הצוברים עוצמה ותאוצה כתוצאה מהפצה זו. בחלק מהמקרים מדובר על עבירה פלילית, כמו הפצת חומרי תועבה. בכולם מדובר בהתנהגות שאיננה מוסרית המנוגדת להלכה ולרוח ההלכה, בה נפגעים רבים: הן מושאי הצילום המופץ והן הצופים שעשויים לקבל את התמונה / הסרטון ללא רצונם.

במסגרת שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית לשנת תשע"ד הוחלט לשים דגש על היבטיה הפוגעניים של המדיה: חשיפה לתכנים מיניים בוטים ומעוותים והסכנות שבהם, התנהלות במרחב ציבורי חושפני, פרוץ ולא מווסת ושימוש באמצעים טכנולוגיים לשליחת חומרים פורנוגרפיים ו/או פוגעניים ברשתות החברתיות.

הסדנא המוצעת מיועדת לתלמידי חט"ב ועוסקת באחריות אישית להפצת מידע ברשת. הסדנא אינה עוסקת באופן ישיר בהפצת חומרים פורנוגרפיים ומעבירה מסר כללי של הבנת המדיה של הרשת החברתית ופוטנציאל הפגיעה.

ייתכן ובמהלך הסדנא יסתבר כי בכיתה הועברו סרטונים פורנוגרפיים או סרטונים פוגעניים אחרים. יש לקחת זאת בחשבון לאור נתוני החשיפה הארצית לפורנוגרפיה (לעיתים קרובות החשיפה הראשונית כלל אינה מבחירה, אלא מידע ש"קפץ" לעיני הילד/ה תוך שימוש באינטרנט), שתלמידי החמ"ד גם הם חשופים לה.

מומלץ למנחה הסדנא להתכונן דרך המצגת לצוות וההרצאה הנלווית לה המוצגים גם הם באתר.

מטרת הסדנא:

1. הבנת הרשת החברתית – עוצמת החשיפה

2. פיתוח קוד אתי להתנהגות ברשת

שלב א'

כל התלמידים יעמדו במעגל. והמורה תציג כדור צמר בפני התלמידים.

שאלה במליאה: מה לדעתכם יקרה אם נזרוק למשהו את הכדור? האם הכדור יישאר בידיו? האם הכדור יישאר בשלמותו? האם התלמיד אליו הגיע הכדור יזרוק את הכדור למי שזרק אותו לו או יעדיף לשתף חברים נוספים במשחק?

התלמידים יחוו את דעתם.

המורה תזרוק את הכדור לאחד הילדים. הילדים יתחילו לזרוק את הכדור מאחד לשני. כאשר הכדור יגיע לתלמיד הוא יחזיק את הנקודה אליה החוט הגיע ויזרוק את שאר הכדור למשהו אחר. כך תיווצר רשת רחבה של חוטים.

שלב ב'

דיון: מה דעתכם על מה שקרה לכדור הצמר? מי יכול לראות את הצורה שנוצרה מהעברת הכדור בינינו? מה זה מזכיר לכם? (לדון על הדמיון לרשתות חברתיות – ווטסאפ, פייסבוק, אינסטגרם וכו').

האם אתם מכירים / שמעתם על מידע שעבר כך ברשת? מה מתוך המידע היה ברצון השותפים למידע? האם האדם שעליו הסרטון/תמונה ידע, רצה והסכים שהמידע ישותף? מה קרה בעקבות חשיפת המידע/ תמונה? האם האדם המצולם שילם על כך מחיר? יש לאפשר לתלמידים להביא דוגמאות מסוגים שונים כגון: מידע שרצוי שיעבור – כמו הודעות ובקשות: פרסום פעילות או אירוע, בקשה להתפלל לרפואה, חיפוש טרמפים, פרסומים לגיטימיים ומועילים שונים (גם בדיחות "טובות"), מערכונים לגיטימיים, שמטרתם הנאה ואין בהם הפרת זכויות יוצרים, כמו סרטוני יוטיוב של אנדרדוס ועוד) אך גם מידע שאולי לא היה כדאי להפיץ – שמועה, תמונה לא צנועה, פגיעה, ...

שלב ג'

שאלה: (אפשר לבדוק עם הילדים איזה תמונות הם קיבלו או שלחו לאחרים בזמן האחרון). מה לדעתכם קורה עם תמונות שאנו מצלמים בטלפונים הסלולריים שלנו ושולחים לאחרים? מה שיקול הדעת שלי כשאני מקבל תמונה מעניינת, לפני שאני שולח אותה הלאה?

המסקנה: לעיתים קרובות אנו עשויים לשלוח או לקבל צילום או מידע שנועד לעינינו בלבד. אם זה מידע מעניין, אולי יהיה לי קשה להתאפק ולשמור אותו לעצמי. נרצה לשתף אולי עוד חבר/ה קרוב/ה ולפתע נגלה שהמידע הגיע בתפוצה רחבה לכלל הכיתה / השכבה / השבט.

לפעמים אפשר לפרוץ לניידים או למקורות מידע אישיים אינטרנטיים ולשלוף משם תמונות אישיות שלא נועדו להפצה. כמו שבסודות אישיים אנו בוררים היטב למי נספר מה, ואם בכלל לספר, כך גם במידע: תמונות, סרטונים ותכתובות ברשת. עלי לבחון את המידע ומה יקרה ברגע שאשלח את זה רק לחבר/ה אחד/ת. **כדאי לחשוב מה המידע שאני שומר/ת בנייד שלי**, ומה יקרה אם אאבד אותו או אם הוא יפרץ – האם יש בו צילומים, סרטונים ומידע שעלולים להזיק לי או לאחרים?

סיכום: להציג את הסרטון הבא מתוך אתר משרד החינוך, המדבר על כללי שיתוף ברשת:

<http://www.youtube.com/user/educationil>

לבקש מהתלמידים להוציא מתוך השיחה כללים להתנהגות ברשת בנושא שיתוף מידע.